

S
ygn. akt I C 172/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2023 roku

Sąd Rejonowy w Głubczycach, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bartłomiej Wylęgała

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Monika Bliźnicka

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2023 roku w Głubczycach

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. K.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

Zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda B. K. kwotę 8.000,00 (osiem tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 21 marca 2023 roku do dnia zapłaty.

Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.317,00 (dwa tysiące trzysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.800,00 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 172/23

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 2 sierpnia 2023 r. B. K. domagał się zasądzenia na jego rzecz od Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą

w W. kwoty 8.000,00 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 marca 2023 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podniósł, że zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu marki F. (...) o nr rej. (...), która obejmowała okres od dnia 28 lutego 2018 r. do dnia 27 lutego 2019 r. Nadto w dniu 14 września 2018 r. powód spowodował wypadek komunikacyjny, wskutek czego wyrokiem karnym został skazany za ten czyn, który wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 177 § 1 k.k., jak również orzeczono od niego nawiązkę na rzecz pokrzywdzonej w wys. 8.000,00 zł., którą w całości uiścił w dniu 14 lutego 2023 r. Powód podniósł, że następnie pismem z dnia 20 lutego 2023 r. zwrócił się do pozwanego o zwrot na jego rzecz w/w kwoty, zwracając uwagę na przede wszystkim funkcję kompensacyjną nawiązki, jednakże pozwany odmówił zapłaty zarzucając, że brak jest podstaw do wypłacenia przez zakład ubezpieczeń kwoty zasądzonej w postępowaniu karnym na sprawy szkody.

W odpowiedzi na pozew pozwany - Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na jego rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych przyznając, iż w dniu gdy nastąpił wskazany w pozwie wypadek komunikacyjny powód był ubezpieczony w zakresie obowiązkowego

ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego. Zarzucił jednak, iż nawiązka jest środkiem o charakterze penalnym oraz kompensacyjnym oraz że w przypadku refundacji nawiązki przez ubezpieczyciela powód, jako sprawca przestępstwa, nie poniesie żadnej dolegliwości związanej z zastosowanym środkiem karnym, co de facto oznaczałoby, że nawiązka pełni jedynie funkcję kompensacyjną. Zatem skoro nawiązka jest karnoprawnym sposobem naprawienia szkody wynikającej bezpośrednio z przestępstwa, jej represyjny charakter w istocie wyklucza możliwość jej zapłaty przez ubezpieczyciela.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. K. zawarł w dniu 28 lutego 2018 r. z Towarzystwem (...) i (...) S.A. z siedzibą w W. umowę odpowiedzialności cywilnej pojazdu marki F. (...) o nr rej. (...) (...), z okresem ubezpieczenia od 28 lutego 2018 r. do 27 lutego 2019 r. uiszczając jednocześnie w całości należną składkę z tego tytułu.

/dowód: umowa – polisa k. 10-12 akt - okoliczności bezsporne/

Następnie w dniu 14 września 2018 r. powód dopuścił się przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. polegającego na tym, że w miejscowości D., kierując wskazanym wyżej samochodem osobowym, umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że dojeżdżając do prawidłowo oznakowanego przejścia dla pieszych nie zachował należytej ostrożności oraz nie ustąpił pierwszeństwa znajdującej się na przejściu pieszej,

w wyniku czego doszło do jej potrącenia i upadku na jezdnię, powodując u pieszej I. B. obrażenia ciała w postaci licznych drobnych ran okolicy twarzy, rozległej rany płatowej okolicy lewego policzka, rany przedramienia lewego, drobnych skaleczeń pleców

i pośladków, licznych otarć naskórka całego ciała, krwiaka podczepcowego tkanek miękkich lewej okolicy czołowej, złamania trzonu kości udowej prawej w 1/2 długości, złamania wieloodłamkowego kości udowej trzonu kości udowej lewej w 1/2 długości, złamania przekrętarsowego kości udowej lewej, złamania wieloodłamkowego przynasady bliższej lewej kości piszczelowej, złamania wieloodłamkowego nasady bliższej lewej kości ramiennej, złamania żeber III-VI po stronie lewej w linii pachowej, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres powyżej dni siedmiu.

Za powyższy czyn B. K. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Głubczycach z dnia 11 października 2022 r., sygn. akt (...) wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat, a na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczono wobec niego nawiązkę na rzecz pokrzywdzonej I. B. w kwocie 8.000,00 zł.

/dowód: odpis wyroku k. 13 akt /

Powód uiszczył na rzecz pokrzywdzonej orzeczoną nawiązkę w całości w dniu 14 lutego 2023 r., a następnie pismem z dnia 20 lutego 2023 r. zwrócił się do pozwanego o zwrot tego świadczenia. Pozwany otrzymał to pismo najpóźniej w dniu 24 lutego 2023 r., kiedy to potwierdzono przyjęcie zgłoszenia szkody. Jednakże pismem z dnia 20 marca 2023 r. pozwany odmówił refundacji wnioskowanej przez powoda kwoty wyjaśniając, iż zgodnie z aktualnym stanem prawnym brak jest podstaw do wypłacenia przez zakład ubezpieczeń kwoty zasądzonej w postępowaniu karnym od sprawy szkody, albowiem celem umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest zapewnienie poszkodowanemu wynagrodzenia szkód, a nie zwolnienie sprawcy z materialnych skutków popełnionego czynu.

/dowód: potwierdzenie transakcji k. 14 akt, pismo powoda wraz z dowodem nadania k. 15-17 akt, pismo pozwanego k. 18-19 akt, dokumenty składające się na akta szkodowe utrwalone na płycie CD k. 31 akt - okoliczności bezsporne/

Sąd zważył co następuje:

Powództwo w całości zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że stan faktyczny - ustalony na podstawie dowodów w postaci dokumentów szczegółowo opisanych w części ustaleń faktycznych niniejszego uzasadnienia, przy uwzględnieniu normy art. 11 k.p.c. - w niniejszej sprawie miał charakter całkowicie bezsporny. W szczególności poza sporem pozostawała okoliczność zawarcia przez strony postępowania umowy ubezpieczenia pojazdu, fakt spowodowania przez B. K. jadącego tymże pojazdem wypadku drogowego w okresie obowiązywania wskazanej umowy, jak również to, iż wyrokiem karnym orzeczono wobec powoda obowiązek zapłaty nawiazki w wysokości 8.000,00 zł. na rzecz pokrzywdzonej tym czynem oraz że kwotę tę powód w całości na jej rzecz uiszczył w dniu 14 lutego 2023 r. Poza sporem pozostaje wreszcie okoliczność, iż pismem nadanym w dniu 20 lutego 2023 r. powód wezwał pozwanego do refundacji w/w kwoty, a pozwany odmówił uczynienia zadość temu wezwaniu. Istota przedmiotowego sporu sprowadza się zatem do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy w ramach zawartej przez strony umowy ubezpieczenia powód jest uprawniony do żądania od pozwanego refundacji nawiazki wypłaconej pokrzywdzonemu przestępstwem, którego się dopuścił.

Zgodnie z treścią art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r.

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2277) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną

w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Zgodnie z art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. odpowiedzialność sprawcy wypadku komunikacyjnego oparta jest na zasadzie ryzyka. Za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną przez ruch mechanicznego środka komunikacji, ponosi samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji napędzanego za pomocą sił przyrody. Wyłączenie tej odpowiedzialności następuje tylko w przypadku jeśli szkoda powstała w wyniku siły wyższej, winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą samoistny posiadacz środka komunikacji odpowiedzialności nie ponosi.

W myśl natomiast art. 46 § 1 i 2 k.k. w razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, stosując przepisy prawa cywilnego, obowiązek naprawienia, w całości albo w części, wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o możliwości zasądzenia renty nie stosuje się. Jeżeli orzeczenie obowiązku określonego w § 1 jest znacznie utrudnione, sąd może orzec zamiast tego obowiązku nawiazkę w wysokości do 200 000 złotych na rzecz pokrzywdzonego, a w razie jego śmierci w wyniku popełnionego przez skazanego przestępstwa nawiazkę na rzecz osoby najbliższej, której sytuacja życiowa wskutek śmierci pokrzywdzonego uległa znacznemu pogorszeniu.

Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie i doktrynie orzeczenie o nawiazce stanowi swoisty jurydyczny „surogat” rozstrzygnięcia o odszkodowaniu lub zadośćuczynieniu. Jakkolwiek umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej unormowana w art. 822 k.c. nie obejmuje zakresem ochrony odpowiedzialności karnoprawnej, to jednak inaczej jest

w przypadku rekompensaty z tytułu wypłaconej pokrzywdzonemu określonej kwoty tytułem środka kompensacyjnego przyjmującego postać obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 k.k.) oraz nawiazki (art. 46 § 2 k.k.), albowiem pomimo karnoprawnego pochodzenia tych instytucji odpowiedzialność odszkodowawcza nie ustaje, zaś spełnienie tychże obowiązków jest co do zasady tożsame ze spełnieniem tego obowiązku, który wynika z odpowiedzialności cywilnej. Mamy tutaj zatem do czynienia z ryzykiem odpowiedzialności cywilnej. Nowelizacja ustawy Kodeks karny z lutego 2015 r. nadała bowiem nawiazce „kompensacyjnej” wyjątkowy charakter, a tym samym za nieaktualne należy uznać judykaty zapadłe na gruncie poprzedniego stanu prawnego traktujące nawiazkę jako środek karny, przede wszystkim realizujący funkcję penalną, w tym stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego

z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZP 129/06, na które powoływał się pozwany w odpowiedzi na pozew. Obecnie orzecznictwo podkreśla kompensacyjną rolę nawiązki karnej, uznawanej za ryczałt odszkodowawczy, orzekanej zamiast obowiązku naprawienia szkody przez sprawcę przestępstwa, a pogląd ten należy uznać za ugruntowany (zob. M. B.-S. (red.), A. S. (red.): Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, LEX/el.2023; M. Mozgawa (red.): Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, LEX/el.2023; uchwała Sadu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. akt III CZP 31/11; wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ca 38/17; wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 14 sierpnia 2018 r., sygn. akt II Ca 466/18).

Dodatkowo wskazać należy, iż przepis art. 43 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wymienia przypadki obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego wypłaconego przez ubezpieczyciela świadczenia. Brak jest wśród nich przypadku, w którym ubezpieczyciel spełnił świadczenie, pomimo orzeczonego wobec sprawcy wypadku komunikacyjnego środka karnego czy kompensacyjnego. Świadczy to zdaniem Sądu o tym, iż wykonanie przez sprawcę wypadku komunikacyjnego środka

w postaci nawiązki nie wyłącza jego uprawnienia do wystąpienia przeciwko ubezpieczycielowi z roszczeniem regresowym na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Nie ma bowiem znaczenia, czy sprawca spełnił świadczenie wobec poszkodowanego dobrowolnie, czy zobowiązany do tego wyrokiem karnym; skoro naprawił szkodę, może domagać się zwrotu spełnionego świadczenia. Istota obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej sprawcy polega bowiem na tym, aby w ostatecznym rozrachunku koszt naprawienia szkody - w granicach określonych przez ustawę i umowę - pokrył ubezpieczyciel w zamian za składkę zapłaconą przez sprawcę.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, uznając że – wbrew twierdzeniom pozwanego zawartym w odpowiedzi na pozew – obowiązujące przepisy, a zwłaszcza art. 822 § 1 k.c. oraz art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie wyłączają obowiązku zwrotu przez ubezpieczyciela świadczenia spełnionego w wykonaniu środka określonego w art. 46 § 2 k.k. przez sprawcę wypadku na rzecz pokrzywdzonego, Sąd uwzględnił w całości powództwo regresowe powoda B. K..

Rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych za opóźnienie uzasadniają zaś przepisy art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c., albowiem wobec ich brzmienia zawarte w pozwie żądanie zasądzenia tych odsetek za okres od dnia 21 marca 2023 r., tj. po upływie ponad 3 tygodni od otrzymania zgłoszenia szkody, uznać należy za uzasadnione.

Orzeczenie o kosztach procesu oparto natomiast na przepisach art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

w zw. z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 1964) zasądając od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów procesu w łącznej kwocie 2.317,00 zł., w tym opłata sądowa od pozwu 500,00 zł., wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem

w wys. 1.800,00 zł. oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł., wraz

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, stosownie do art. 98 § 1¹ k.p.c